

Monika Gromek
Grażyna Kilbach

PROGRAM NAUCZANIA OGÓLNEGO MUZYKI
W KLASACH IV–VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ

1. Ogólna charakterystyka programu nauczania czyli dlaczego warto pracować z seriami „I gra muzyka” oraz „Lekcja muzyki”.....	5
2. Treści przedmiotu „muzyka” zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego wykaz wymagań stawianych uczniom szkoły podstawowej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej	7
3. Cele kształcenia i wychowania jakie umiejętności zdobędzie uczeń dzięki seriom „I gra muzyka” oraz „Lekcja muzyki”	10
4. Procedury osiągnięcia celów edukacyjnych dokładne wskazówki dotyczące efektywnego i atrakcyjnego dla uczniów nauczania muzyki	12
5. Metody i formy pracy opis metod i form pracy stosowanych na lekcjach muzyki	14
<ul style="list-style-type: none"> • Metody percepcyjno-analityczne • Metody odtwórcze • Metody twórcze	
6. Treści nauczania czyli czytelny rozkład kolejnych tematów i konkretnych zagadnień przeznaczonych do realizacji w ciągu trzech lat nauki, ukazujący zgodność programu nauczania z podstawą programową kształcenia ogólnego	15
7. Zakładane osiągnięcia uczniów o tym, co powinien wiedzieć i umieć uczeń po zrealizowaniu poszczególnych tematów zawartych w seriach „I gra muzyka” oraz „Lekcja muzyki”	32
8. Metody kontroli i oceny osiągnięć uczniów czyli jak obiektywnie sprawdzać i oceniać postępy w nauce	34

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU NAUCZANIA – ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNE I WYCHOWAWCZE

Program nauczania muzyki w klasach IV–VI szkoły podstawowej został skonstruowany zgodnie z wymaganiami nowej podstawy programowej dla drugiego etapu edukacyjnego. Jego realizacja może przebiegać z wykorzystaniem jednej z dwóch serii dydaktycznych przygotowanych przez wydawnictwo Nowa Era.

Za stworzeniem dwóch odrębnych serii do nauczania muzyki przemawia kilka argumentów. Szczególnie istotne są w tym wypadku preferencje nauczycieli. Niektórzy z nich wolą tematyczny układ treści, który umożliwia im samodzielne dobieranie wiadomości z różnych działów niezbędnych do przeprowadzenia danej lekcji. Z myślą o tej grupie przygotowano serię „I gra muzyka”. Innym nauczycielom bardziej odpowiada układ kalendarzowy, w którym lekcja po lekcji wprowadzane są wiadomości z różnych dziedzin muzyki. Dla osób preferujących takie rozłożenie omawianych zagadnień przeznaczona jest seria „Lekcja muzyki”. Ważnym czynnikiem potwierdzającym zasadność wprowadzania do oferty dwóch serii do nauki muzyki w klasach IV–VI są także oczekiwania rodziców uczniów, z którymi nauczyciele muszą się liczyć przy wyborze podręcznika. Część rodziców woli za jednym razem zakupić materiały dydaktyczne na trzy lata, inni są gotowi co roku nabywać podręcznik i zeszyt ćwiczeń do danej klasy.

Serię „I gra muzyka” tworzą następujące elementy:

- podręcznik dla klas IV–VI – jednoczęściowy, przeznaczony na trzy lata nauki (z płytą CD-ROM stanowiącą atrakcyjne uzupełnienie wiadomości);
- „Zaśpiewajmy! Śpiewnik na cztery pory roku” (dla klas IV–VI);
- „Zagrajmy! Dodatek instrumentalny do nauki gry na flecie, dzwonkach i flażolecie”
- Zeszyt ucznia – jednoczęściowy, na trzy lata nauki (z miejscem na notatki z lekcji i zapisy nutowe).

W skład serii „Lekcja muzyki” wchodzi:

- podręcznik – trzyczęściowy dla klas IV, V i VI (każda część z płytą CD-ROM stanowiącą atrakcyjne uzupełnienie wiadomości);
- „Zagrajmy! Dodatek instrumentalny do nauki gry na flecie, dzwonkach i flażolecie”
- zeszyt ćwiczeń – trzyczęściowy (kl. IV, V i VI).

Do każdej z serii została przygotowana Książka Nauczyciela oraz bogata płytoteka, którą tworzą:

- płyty z różnorodnymi piosenkami lub ich wersjami instrumentalnymi „Zaśpiewajmy!”;

- płyty z akompaniamentami do nauki gry na flecie i dzwoneczkach „Zagrajmy!”;
- płyty z przykładami do słuchania, utworami z literatury muzycznej oraz prezentacjami brzmienia instrumentów „Posłuchajmy...”.

Łącznie nauczyciel uczący z przygotowanych serii podręczników będzie mógł skorzystać z co najmniej 10 płyt CD.

Główne założenia programu:

- stymulowanie aktywności muzycznej uczniów w urozmaicony i przyjazny dla nich sposób;
- oddziaływanie na wiele zmysłów;
- spiralnosc w realizowaniu tematyki i wprowadzaniu pojęć;
- indywidualizowanie procesu nauczania poprzez dobór różnorodnych działań aktywizujących;
- zróżnicowanie materiału pod względem stopnia trudności (dotyczy to także zestawu utworów wokalnych i instrumentalnych);
- stworzenie możliwości nauki gry na różnorodnych instrumentach: flecie, dzwoneczkach, flażolecie, dzięki kursom gry oraz odpowiednio dobranemu repertuariowi;
- wizualizacja pojęć z zakresu muzyki w formie „Pocztówek muzycznych”, infografik, ciekawych ilustracji oraz schematów;
- systematyczne podsumowywanie wiadomości za pomocą infografik, „Pocztówek muzycznych”, warsztatów, modułu „To już wiemy!”;
- wzbogacanie wiedzy z wykorzystaniem modułów: „Ciekawostka”, „Warto wiedzieć”, „A to ciekawe!”, „To ważne!”;
- uatrakcyjnianie lekcji przez zastosowanie różnego rodzaju zabaw muzycznych;
- kształtowanie postawy:
  - patriotycznej;
  - tolerancji;
  - otwartości na przyswajanie nowych wiadomości i umiejętności;
  - gotowości do aktywnego i świadomego odbioru kultury;
- realizowanie założeń edukacji kulturalnej, regionalnej oraz dotyczącej wielokulturowości poprzez wprowadzenie bogatego zbioru utworów z literatury muzycznej, a także dzięki informacjom o folklorze różnych regionów Polski, Europy i świata, wraz ze stosownymi przykładami muzycznymi.

Optymalna liczebność klasy, dzięki której możliwa będzie w pełni efektywna realizacja niniejszego programu nauczania, to 20–25 uczniów. Ważne jest, aby nauczyciel miał możliwość korzystania z pracowni odpowiednio wyposażonej w niezbędne środki dydaktyczne, takie jak: instrument klawiszowy (pianino, keyboard lub akordeon), instrumenty perkusyjne (zestaw Orffa), instrumenty melodyczne (dzwonki chromatyczne, flety lub flażolety), podręczniki, plansze, tablice, mapy, przewodniki (koncertowy, operowy), nagrania audio i video na nośnikach cyfrowych, filmy, programy komputerowe itp., a także urządzenia techniczne, np.: rzutnik pisma i rzutnik przeźroczy, projektor filmowy i telewizyjny, odtwarzacz CD i DVD (lub inny – w zależności od rodzaju posiadanych nagrań), kamerę telewizyjną, urządzenia do nagrywania, komputer z kompletnym zestawem do wyświetlania (rzutnik, tablica) oraz dostępem do internetu.

Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, powinny być prowadzone dodatkowe zajęcia pozalekcyjne o charakterze artystycznym, dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów. Są one znakomitym dopełnieniem procesu dydaktycznego. Jednocześnie pozwalają młodym ludziom aktywnie uczestniczyć w konkretnych zajęciach (formach artystycznych) i rozwijać własne zainteresowania.

2. TREŚCI PRZEDMIOTU „MUZYKA” ZAWARTE W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Proponowany program nauczania jest zgodny z założeniami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (DzU z dnia 30 sierpnia 2012 r., poz. 977).

W nowej podstawie programowej na realizację treści nauczania dla przedmiotu „muzyka” na drugim etapie edukacyjnym przewidziano 95 godzin w trzyletnim cyklu kształcenia¹. W praktyce oznacza to, że na zrealizowanie materiału określonego w programie nauczyciel musi przeznaczyć jedną lekcję w tygodniu w klasie IV, V i VI. Można zatem założyć, że na klasę IV i V przypada po 32 godziny lekcyjne, a na klasę VI – 31 lekcji.

Aby umożliwić sprawdzenie, w jakim stopniu prezentowany program jest zgodny z założeniami programowymi ministerstwa edukacji, poniżej przytoczono fragment

---

¹ Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, opublikowany dnia 9 maja 2011 r.

rozporządzenia MEN (DzU z dnia 30 sierpnia 2012 r., poz. 977) dotyczący celów kształcenia i treści nauczania przedmiotu „muzyka”.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Uczeń poznaje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, rozumie ich znaczenie i wykorzystuje w wykonywaniu i słuchaniu muzyki, prowadzeniu rozmów o muzyce oraz poszukiwaniu informacji o muzyce.

II. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń tworzy wypowiedzi – wykonuje utwory muzyczne i tańce, improwizuje i komponuje proste struktury dźwiękowe i układy taneczno-ruchowe, przedstawia cechy i charakter słuchanych i wykonywanych utworów słowami lub innymi środkami ekspresji.

III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Uczeń interpretuje wykonywane utwory zgodnie z tekstem, charakterem i funkcją. Słucha muzyki, rozpoznaje, rozróżnia i omawia jej cechy, przedstawia własny stosunek do słuchanego i wykonywanego repertuaru.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń:

- 1) stosuje podstawowe pojęcia muzyczne (melodia, akompaniament, rytm, dźwięk, akord, gama, tempo);*
- 2) wykorzystuje w śpiewie oraz w grze na instrumentach znajomość pojęć i terminów muzycznych określających podstawowe elementy muzyki (melodię, rytm, harmonię, agogikę, dynamikę, artykulację);*
- 3) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej (nazwy siedmiu dźwięków gamy oraz ich położenie na pięciolinii, klucz wiolinowy, znaki graficzne pięciu wartości rytmicznych nut i pauz, podstawowe oznaczenia metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne);*
- 4) poprawnie używa nazw podstawowych instrumentów muzycznych, głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) i zespołów wykonawczych (np. chór, orkiestra);*

- 5) określa charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych (poloneza, krakowiaka, mazura, kujawiaka i oberka);
- 6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki i potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla baroku, klasycyzmu, romantyzmu i muzyki XX w.;
- 7) korzysta z multimedialnych źródeł muzyki i informacji o muzyce.

2. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) poprawnie śpiewa z pamięci polski hymn narodowy oraz hymn Unii Europejskiej²;
- 2) śpiewa ze słuchu (powtarza wzór lub powtarza i wykonuje z pamięci) lub z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z towarzyszeniem instrumentu) piosenki z repertuaru dziecięcego i popularnego, wybrane pieśni patriotyczne, kanony (minimum 10 różnorodnych utworów wokalnych w roku szkolnym);
- 3) śpiewa, dbając o higienę głosu (stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i emisyjne);
- 4) gra na instrumentach ze słuchu i z wykorzystaniem nut (solo i w zespole) melodie, schematy rytmiczne, proste utwory i akompaniamenty (uczeń gra na jednym lub kilku instrumentach, do wyboru: dowolny instrument klasyczny lub elektroniczny, np. flet prosty, instrument klawiszowy, dzwonki, instrumentarium perkusyjne Orffa);
- 5) odtwarza ruchem i gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne, wykonuje kroki, figury i układy taneczne poloneza i krakowiaka, tańców ludowych (szczególnie własnego regionu) oraz podstawowe kroki wybranych tańców towarzyskich;
- 6) tworzy proste struktury rytmiczne, sygnały dźwiękowe, swobodne akompaniamenty, prosty dwugłos (burdon, nadgłos), ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów (samodzielnie i pod kierunkiem nauczyciela);
- 7) tworzy improwizacje ruchowe do muzyki;
- 8) tworzy według ustalonych zasad improwizacje wokalne i instrumentalne (ćwiczenie wykonuje samodzielnie i pod kierunkiem nauczyciela z wykorzystaniem instrumentów wskazanych w pkt. 4 lub wykonanych przez uczniów);
- 9) tworzy wypowiedzi o muzyce za pomocą środków pozamuzycznych – odzwierciedla graficznie cechy muzyki i form muzycznych, rysuje, maluje i układa teksty do muzyki, opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów.

---

² Dnia 1 grudnia 2009 r. wszedł w życie traktat lizboński, który znosi zapisy o hymnie, fladze i innych symbolach Unii Europejskiej. Nieoficjalnie utwór Beethovena w opracowaniu instrumentalnym nadal jednak pełni funkcję hymnu UE. Nazywany jest obecnie „hymnem Europy”.

3. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

- 1) świadomie odbiera muzykę – słucha (słuchanie analityczne, ukierunkowane przez nauczyciela na wybrane cechy utworu) wybranych dzieł literatury muzycznej (w całości lub fragmentów) reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do XX w.) oraz dla muzyki jazzowej i rozrywkowej, słucha polskich pieśni patriotycznych oraz utworów ludowych w postaci oryginalnej i stylizowanej;*
- 2) rozpoznaje cechy i budowę utworu muzycznego – określa nastrój, tempo, dynamikę, fakturę jednogłosową i wielogłosową, rozróżnia podstawowe formy muzyczne (A, AB, ABA, ABA¹, rondo, wariacje);*
- 3) rozróżnia podstawowe głosy ludzkie (sopran, alt, tenor, bas), rodzaje zespołu wykonawczego (soliści, orkiestra symfoniczna, różne typy chórów i zespołów), określa grupy instrumentów (strunowe – smyczkowe, szarpane, uderzane; dęte drewniane i blaszane; perkusyjne) i główne instrumenty z tych grup;*
- 4) rozpoznaje charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych (poloneza, krakowiaka, mazura, kujawiaka i oberka);*
- 5) charakteryzuje wybrane utwory muzyczne wysłuchane i omówione na zajęciach oraz inne, określając cechy muzyki, które decydują o charakterze utworu;*
- 6) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów – J. S. Bach, W. A. Mozart, L. van Beethoven, F. Chopin, S. Moniuszko, W. Lutosławski;*
- 7) interpretuje (gra i śpiewa) utwory zgodnie ze wskazówkami wykonawczymi umieszczonymi w nutach oraz własnym odczuwaniem muzyki.*

3. CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

Program pozwala osiągnąć cele kształcenia dotyczące zarówno wprowadzania nowych pojęć muzycznych i prezentowania przykładów z literatury muzycznej, jak i nabywania przez ucznia i doskonalenia umiejętności w zakresie muzykowania. Jednocześnie umożliwia kształtowanie postaw uczniów oraz wspomaganie ich rodziców w procesie wychowawczym.

Cele kształcenia

1. Nauka i doskonalenie umiejętności śpiewu (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 2.2, 2.3, 3.7).

2. Nauka i doskonalenie umiejętności gry na instrumentach: perkusyjnych melodycznych i niemelodycznych, flecie podłużnym, dzwonkach, keyboardzie (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 2.4, 3.7).
3. Poznanie przykładów z literatury muzycznej reprezentatywnej dla różnych epok, kierunków i stylów (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 3.1, 3.4).
4. Inspirowanie do wyrażania muzyki za pomocą ruchu: realizacja układów ruchowych, taniec (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 2.5, 2.7).
5. Rozwijanie zainteresowań muzycznych i kreatywności poprzez improwizację, tworzenie prostych melodii i akompaniamentów, wyrażanie muzyki środkami pozamuzycznymi (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 2.6, 2.8, 2.9).
6. Pozyskiwanie wiadomości teoretycznych niezbędnych do muzykowania (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 1.1, 1.2, 1.3).
7. Zdobywanie wiedzy na temat kompozytorów i wykonawców muzyki (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 1.6, 1.7, 3.6).
8. Poznanie podstawowych form muzycznych (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 3.2).
9. Kształcenie umiejętności percepcji muzyki oraz wypowiedzania się na temat poznanych przykładów muzycznych (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5).
10. Poznanie pieśni historycznych, muzyki ludowej oraz narodowej, a także kultury innych narodów (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 1.5, 1.7, 2.1, 2.2, 3.4).

Cele wychowania

1. Kształtowanie postawy patriotycznej oraz wpajanie szacunku dla tradycji i dziedzictwa narodowego (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 2.1, 2.2).
2. Popularyzowanie postawy poznawczej wobec narodowej kultury polskiej i kultury europejskiej (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 1.5, 1.6, 3.1, 3.4, 3.6).

3. Kształtowanie postawy tolerancji dla różnych rodzajów muzyki, a także jej kompozytorów, wykonawców i odbiorców (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 3.1, 3.5).
4. Zachęcanie do angażowania się w różne formy aktywności muzycznej (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 2.2, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9).
5. Kształcenie umiejętności pracy w zespole, polegającej na współdziałaniu, współtworzeniu i współodpowiedzialności podczas realizacji muzycznych projektów i przedsięwzięć (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 2.2, 2.4).
6. Rozwijanie kultury osobistej oraz kształtowanie postawy świadomego odbiorcy kultury poprzez różne formy kontaktu ze sztuką (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 3.1, 3.7, 1.7).
7. Zachęcanie do otwartości na różne działania muzyczne – poznawcze i kształcące (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9, 3.1).
8. Rozwijanie potrzeby zdobywania i pogłębiania muzycznej wiedzy, a także doskonalenia umiejętności i poszerzania zainteresowań z zakresu muzyki (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7).
9. Kształtowanie postawy aktywnego uczestnictwa w kulturze (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe, p. 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7).

4. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW EDUKACYJNYCH

Do osiągnięcia wyznaczonych celów niezbędne są procedury, zgodnie z którymi należy postępować podczas prowadzenia lekcji muzyki. Dlatego też proponujemy Państwu określone sposoby realizacji treści i wymagań wyznaczonych zgodnie z podstawą programową. Przedstawione wcześniej cele poznawcze – kształcące i wychowawcze – osiągnane są zatem przez:

- śpiewanie piosenek (solo, zespołowo, chóralnie) ze słuchu, z nut lub za pomocą nut, z dbałością o właściwą emisję i higienę głosu, dykcję i interpretację;
- śpiew w wielogłosie – nadgłos, polifonia (w tym burdon), *a cappella* i z akompaniamentem;
- realizację ćwiczeń głosowych – oddechowych, emisyjnych, artykulacyjnych;

- graniu na instrumentach perkusyjnych – *ostinato* rytmiczne, akompaniament, proste schematy rytmiczne i partytury, ilustracje dźwiękowe;
- wykonywanie na instrumentach melodycznych (solo, w zespole i z akompaniamentem) melodii o zróżnicowanym stopniu trudności;
- ćwiczenia doskonalące technikę gry na flecie podłużnym (w formie kursu);
- ćwiczenia doskonalące technikę gry na dzwonkach (w formie kursu);
- aktywną percepcję kompozycji muzycznych – wyrażanie muzyki ruchem w zakresie małej i dużej motoryki;
- świadomą (ukierunkowaną) percepcję muzyki – słuchanie przykładów z literatury muzycznej poprzedzone poleceniem lub pytaniem ukierunkującym;
- formułowanie wypowiedzi na temat wysłuchanych kompozycji muzycznych;
- wykonywanie repertuaru utworów historycznych i patriotycznych (wokalnych i instrumentalnych), z uwzględnieniem kultury wykonawczej;
- ruch przy muzyce – zabawy i ćwiczenia w zakresie małej i dużej motoryki oraz realizacja układów ruchowych;
- realizację podstawowych kroków, figur i prostych układów tanecznych (tańce ludowe, narodowe, towarzyskie);
- tworzenie muzyki – improwizacje wokalne, instrumentalne, ruchowe, układanie prostych melodii oraz akompaniamentów rytmicznych i melodycznych;
- rozwijanie kreatywności – wyrażanie muzyki środkami plastycznymi, literackimi, ruchem;
- rozwijanie kreatywności wielopłaszczyznowej – tworzenie instrumentów według własnego pomysłu, tworzenie rekwizytów do ćwiczeń związanych z percepcją muzyki;
- tworzenie możliwości pracy grupowej – realizacja ćwiczeń i zadań w grupach, wspólne muzykowanie, udział w klasowych i szkolnych projektach muzycznych i kulturalnych;
- prezentację dokonań muzycznych na forum klasy, szkoły i lokalnego środowiska (koncerty, widowiska, wystawy);
- reprezentowanie szkoły na festiwalach, przeglądach, konkursach oraz podczas realizacji przedsięwzięć kulturalnych w środowiskach lokalnych;
- poznawanie wybranych pojęć z zakresu zasad muzycznych, niezbędnych podczas działań praktycznych oraz umożliwiających właściwą percepcję muzyki;
- odczytywanie z zapisu nutowego wysokości dźwięków, wartości rytmicznych, metrum, znaków chromatycznych i oznaczeń interpretacyjnych;

- określanie i rozpoznawanie elementów muzyki w zapisie nutowym i w słuchanych utworach;
- analizę kompozycji muzycznych pod kątem ich struktury i aparatu wykonawczego;
- rozpoznawanie różnych rodzajów głosów wokalnych i brzmienia poszczególnych instrumentów;
- poznawanie aparatu wykonawczego stosowanego w muzyce wokalne i instrumentalnej;
- przedstawianie postaci wybranych kompozytorów i ich dzieł;
- prezentację okresów i stylów muzycznych poprzez wybrane przykłady z literatury muzycznej;
- poznawanie repertuaru polskich pieśni patriotycznych i historycznych oraz zdobywanie informacji na temat okoliczności ich powstania;
- zapoznanie z folklorem regionalnym, ojczystym, a także folklorem wybranych krajów europejskich (w tym sąsiadujących z Polską) oraz rejonów świata;
- zaznajomienie z polskimi tańcami narodowymi oraz wykształcenie umiejętności rozpoznawania charakteru ich rytmiki, metrum i cech szczególnych;
- poznawanie muzyki ludowej charakterystycznej dla Europy i innych kontynentów;
- rozpoznawanie różnych rodzajów i stylów muzyki artystycznej i rozrywkowej;
- korzystanie z dostępnych źródeł wiedzy o muzyce (encyklopedie, leksykony, słowniki, albumy, prasa, programy radiowe i telewizyjne, multimedia);
- zastosowanie różnorodnych technik informacyjnych (internet, multimedia) do zdobywania, rozwijania i utrwalania wiadomości z dziedziny muzyki;
- tworzenie możliwości pogłębiania wiedzy za pomocą infografik, pocztówek muzycznych oraz materiałów dodatkowych;
- uczestniczenie w życiu muzycznym środowiska lokalnego – branie udziału w koncertach, festiwalach, różnorodnych przedstawieniach muzycznych (baletowych, operowych, musicalowych);
- rozmowy, dyskusje na temat koncertów, przedstawień bądź innych imprez muzycznych, wysłuchanych (obejrzanych) przez uczniów.

5. METODY I FORMY PRACY

Realizacja poszczególnych treści nauczania powinna się odbywać z wykorzystaniem zaproponowanych poniżej metod i form pracy:

- śpiew;

- granie na instrumentach;
- ruch przy muzyce;
- tworzenie muzyki;
- percepcja muzyki.

Przedstawione metody można usystematyzować w następujący sposób:

- **Metody percepcyjno-analityczne** są wykorzystywane przy pracy z kompozycją muzyczną, podczas samodzielnego słuchania i analizowania utworów muzycznych lub audiowizualnych (np. dzieł operowych, baletów, musicali, filmów muzycznych). Metody te mają na celu zaprezentowanie przez nauczyciela wzoru wykonywanego utworu, np. śpiewanej piosenki.
- **Metody odtwórcze** polegają m.in. na samodzielnym odczytaniu zapisu nutowego (piosenki, utworu instrumentalnego), wykonaniu utworu, muzykowaniu. Zastosowanie tego rodzaju metod służy kształtowaniu i rozwijaniu muzycznych umiejętności ucznia w zakresie śpiewu, gry na instrumentach, wspólnego muzykowania.
- **Metody twórcze** stosuje się podczas kreatywnego rozwiązywania zadań wyznaczonych przez nauczyciela. Polegają one m.in. na improwizacji, ruchu przy muzyce, tworzeniu muzyki (melodii, akompaniamentu). Metody te wykorzystuje się w celu rozwinięcia fantazji uczniów, a także stworzenia im warunków do samoekspresji muzycznej oraz twórczego muzykowania.
- **Metoda ekspozycji** – choć zbliżona do metody percepcyjno-analitycznej – pozwala uczniom na pełny, niemal „uroczysty” odbiór dzieła muzycznego, ale także filmu czy audycji telewizyjnej o tematyce muzycznej itp.
- **Metoda organizowania i rozwijania działalności muzycznej ucznia** (integrująca różnorodne metody pracy nauczyciela) stwarza młodym ludziom okazję do artystycznego prezentowania nabytych umiejętności na lekcjach i poza nimi – przed koleżankami i kolegami, rodzicami itd. Chodzi tu o autentyczne muzykowanie poprzez śpiew, grę na instrumentach, a także o prezentacje artystyczne i ruchowo-taneczne.

Wykorzystywane na lekcjach formy pracy – indywidualna, grupowa i zbiorowa – powinny być dostosowane do specyfiki przedmiotu „muzyka” oraz stosowanych na zajęciach metod, takich jak:

- rozmowa nauczająca (pogadanka);
- gry dydaktyczne;

- praca z tekstem źródłowym, którym na lekcjach muzyki może być utwór do słuchania, nagranie audiowizualne na dowolnym nośniku, zapis nutowy czy tekst o tematyce związanej z przedmiotem;
- portfolio;
- burza mózgów;
- mapa mentalna;
- metoda projektu;
- metoda biograficzna;
- praca w w grupach (uczenie się we współpracy);
- wycieczka;
- drama;
- debata „za” i „przeciw”;
- wykorzystanie narzędzi informatycznych (za pomocą których można pozyskiwać informacje, selekcjonować je, analizować i przetwarzać), czyli np. urządzeń do nagrywania i odtwarzania, multimediiów, programów komputerowych, zasobów internetowych.

6. TREŚCI NAUCZANIA

Materiał nauczania zawarty w prezentowanym programie oraz w podręcznikach serii „I gra muzyka” i „Lekcja muzyki” jest zgodny z podstawą programową.

W jednoczęściowej serii „I gra muzyka” treści przewidziane do realizacji zostały podzielone na rozdziały i jednostki tematyczne obejmujące poszczególne zagadnienia z różnych zakresów wiedzy i kompetencji muzycznych. Główną zasadą konstrukcji poszczególnych tematów jest położenie nacisku na działania praktyczne mające na celu zainteresowanie uczniów muzyką, wzbudzenie w nich chęci do muzykowania i zdobywania wiadomości teoretycznych, a także zachęcenie ich do aktywnej i świadomej percepcji dzieł muzycznych. Dlatego też każda z wyodrębnionych jednostek tematycznych zawiera:

- piosenkę o treści związanej z omawianą problematyką;
- utwory instrumentalne do zagrania na flecie, keyboardzie, dzwonek lub innych instrumentach perkusyjnych – nawiązujące do tematu lekcji;
- repertuar utworów przeznaczonych do aktywnego i świadomego słuchania;
- różnorodne ćwiczenia utrwalające poszczególne partie materiału.

W trosce o indywidualizację pracy z uczniami w każdej jednostce tematycznej zamieszczono podsumowanie w formie modułu „To już wiemy!”. Ponadto wiele tematów zawiera

infografiki, pomocne zarówno przy wprowadzaniu nowych wiadomości, jak i podczas podsumowywania oraz powtarzania przerobionego materiału.

Uzupełnieniem i rozszerzeniem niektórych jednostek tematycznych są „Pocztówki muzyczne”, zawierające materiał wykraczający poza wymagania określone w podstawie programowej. Mają one inspirować uczniów do dalszych poszukiwań oraz motywować ich do pogłębiania zdobytej wiedzy.

Z kolei w poszczególnych częściach serii „Lekcja muzyki” treści nauczania zostały podzielone na odrębne lekcje (materiał każdej z nich jest przewidziany do realizacji w ramach jednej jednostki lekcyjnej). Zgodnie z założeniami w klasie IV i V zaplanowano po 32 godziny lekcyjne, a w klasie VI – 31 godzin. Głównym czynnikiem determinującym rozkład materiału, a zarazem odzwierciedlającym strukturę podstawy programowej, jest spiralność. Polega ona na obudowywaniu poszczególnych zagadnień w kolejnych latach nauki nowymi treściami bez niepotrzebnego powtarzania omówionej wcześniej tematyki.

Podobnie jak w serii „I gra muzyka”, również w serii „Lekcja muzyki” kluczowa zasada realizacji treści nauczania jest oparta na pełnej aktywności uczniów na zajęciach. Zakłada ona zdobywanie przez młodych ludzi umiejętności oraz nabywanie nowych wiadomości poprzez śpiew, muzykowanie, percepcję oraz ruch przy muzyce.

Niemal do każdej lekcji dobrano piosenkę i/lub utwór instrumentalny, nawiązujący do omawianych zagadnień, oraz przykład do słuchania z literatury muzycznej. Na szczególną uwagę zasługują piosenki edukacyjne, których treść, konstrukcja, a także odpowiednio dostosowany akompaniament i aranżacja służą wprowadzeniu i utrwaleniu określonych pojęć muzycznych.

Poszczególne jednostki lekcyjne rozpoczynają się modułem „Co będziemy dzisiaj robić?”. Jego zadaniem jest udzielenie odpowiedzi na podobne pytania, często zadawane przez uczniów spontanicznie przed zajęciami, a jednocześnie wskazanie nauczycielowi celów do realizacji. Pojęcia poznawane przez uczniów są natomiast utrwalane dzięki modułowi „Muzyczny słowniczek”, który pojawia się na końcu niemalże każdej lekcji. Wiedza zawarta w poszczególnych partiach materiału jest podsumowywana, utrwalana oraz sprawdzana podczas pojawiających się cyklicznie „Warsztatów muzycznych”. W ich trakcie uczniowie wykonują zróżnicowane zadania, które umożliwiają powtórzenie i zapamiętanie omówionych wcześniej zagadnień.

Wybrane tematy zostały ponadto uatrakcyjnione przez dodanie do nich „Kartek z kalendarza”. Są to bogato ilustrowane materiały służące wzbogaceniu wiedzy i rozwinięciu umiejętności uczniów o zagadnienia wykraczające poza wymagania podstawy programowej.

Mają one zaciekać uczniów muzyką oraz zainspirować ich do własnych poszukiwań. Z kolei cyklicznie pojawiający się komiks w przyjazny i atrakcyjny dla uczniów sposób nawiązuje do wiadomości i umiejętności zdobytych podczas omawiania określonej partii materiału.

Materiał nauczania dla klas IV–VI szkoły podstawowej (seria „I gra muzyka”)

Temat	Materiał nauczania	Odniesienia do nowej podstawy programowej ³
Na dzień dobry		
1. Ćwiczymy głos	<ul style="list-style-type: none"> • zabawy i ćwiczenia związane z emisją głosu • zabawy rytmiczne • improwizacje 	2.1, 2.2, 2.3, 2.5, 2.7, 2.8, 3.7
2. Ruch i muzyka	<ul style="list-style-type: none"> • ruch i percepcja • zabawy w kręgu • zabawy ruchowe 	2.5, 2.7 (improwizacje ruchowe)
3. Dźwięk wyczarowany gestem	<ul style="list-style-type: none"> • akompaniament improwizowany z użyciem gestodźwięków, różnych przedmiotów oraz instrumentów perkusyjnych • zabawy polirytmiczne z użyciem gestodźwięków 	2.4, 2.5, 2.6
I. Alfabet dźwięków		
1. Rytm i metrum	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia i zabawy rytmiczne: rytmizacje tekstów, <i>ostinato</i>, gestodźwięki, sylaby rytmiczne (tataizacja), układanki, improwizacje, zagadki • realizacja prostych partytur na instrumentach perkusyjnych • pojęcia: <i>rytm, wartości rytmiczne nut i pauz, metrum, akcent, takt</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.5 (rytmy tańców), 2.4, 2.5, 2.6, 2.8 (improwizacje), 3.1, 3.7 (rytmy tańców)
2. Od gamy do melodii	<ul style="list-style-type: none"> • fonogestyka • pojęcia: <i>melodia, pięciolinia, klucz wiolinowy, nuta, nazwy literowe nut, solmizacja, gama, znaki chromatyczne</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.5 (melodie w tańcach narodowych), 2.2, 2.4 (granie z nut), 3.1, 3.2 (melodia w budowie formalnej), 3.4 (melodie w tańcach)
3. Akompaniament, proszę!	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja akompaniamentów: rytmicznego i melodycznego • pojęcia: <i>trójdźwięk, akord, akompaniament</i> • „Pocztówka muzyczna” – „Jak powstały nuty?” 	1.1, 1.2, 1.3, 2.4, 2.6, 3.1, 3.2 (wariacje), 3.5, 3.7
4. Solo, zespół, chór	<ul style="list-style-type: none"> • różnorodne sposoby wykonywania muzyki wokalnej: solo, <i>unisono</i>, wielogłos • śpiewanie w wielogłosie: z burdonem, z <i>ostinato</i>, z nadgłosem, w dwugłosie, w kanonie • głosy wokalne – rodzaje, przykłady brzmienia • rodzaje zespołów wokalnych • zespołowe śpiewanie wybranych przykładów z repertuaru • pojęcia: <i>solo, duet, tercet, zespół wokalny</i>, 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1 (zespołowe śpiewanie), 2.2, 2.6 (nadgłos, burdon), 2.8, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7

³ Poszczególne numery odnoszą się do odpowiednich punktów nowej podstawy programowej (część *Treści nauczania – wymagania szczegółowe*, zamieszczona na s. 4–6 niniejszej publikacji).

	<i>chór, burdon, nadgłos, unisono, a cappella</i>	
5. Dynamika i barwa dźwięku	<ul style="list-style-type: none"> • oznaczenia dynamiczne i ich skróty • barwa dźwięku – realizacja ilustracji muzycznych z wykorzystaniem dźwięków o różnej barwie • pojęcia: <i>dynamika, barwa dźwięku</i> • utrwalenie pojęć związanych z dynamiką i barwą dźwięku poprzez różnorodne zabawy 	1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3 (barwy głosów i instrumentów), 3.5
6. Tempo i artykulacja	<ul style="list-style-type: none"> • zabawy utrwalające znajomość pojęcia <i>tempo</i> • ćwiczenia i zabawy z różnymi rodzajami artykulacji • pojęcia: <i>artykulacja, tempo, legato, portato, staccato, glissando, frullato</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.5 (tempo tańców), 2.2, 2.4, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.4, 3.5
II. Muzyka ludowa		
1. Polski folklor muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • zwyczaje, tradycje, obrzędy, stroje i instrumenty ludowe • regiony folklorystyczne w Polsce • O. Kolberg i jego dzieło • zadania i zabawy muzyczne związane z rodzimym repertuarem folklorystycznym • pojęcia: <i>folklor, etnografia, region, skansen, kapela</i> • infografika „Folklor polski” 	Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...)</i> <i>poszanowania tradycji i kultury własnego narodu (...)</i> , 1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.8, 3.1, 3.2, 3.3, 3.7
2. Polskie tańce narodowe	<ul style="list-style-type: none"> • krakowiak – charakterystyka • kujawiak – charakterystyka • oberek – charakterystyka • mazur – charakterystyka • polonez – charakterystyka • wykonywanie charakterystycznych rytmów tańców • ćwiczenia i zabawy wprowadzające podstawowe kroki wybranych tańców • stylizacja polskiej muzyki ludowej i kompozytorzy, którzy ją stosowali • pojęcia: <i>synkopa, stylizacja</i> • infografika „Polonez” 	Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...)</i> <i>poszanowania tradycji i kultury własnego narodu (...)</i> , 1.1, 1.2, 1.5, 1.7, 2.2, 2.3, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.3, 3.4, 3.5
3. Folklor muzyczny sąsiadów Polski	<ul style="list-style-type: none"> • muzyka i kultura ludowa (np. tańce, pieśni, instrumenty) wybranych krajów sąsiadujących z Polską: Ukrainy, Czech, Słowacji, Rosji, Litwy, Niemiec • utwory reprezentatywne dla wybranych krajów – słuchanie, wykonanie wokalne i instrumentalne • „Pocztówka muzyczna” – „Instrumenty zwykle i niezwykle” 	Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...)</i> <i>poszanowania dla innych kultur i tradycji. (...)</i> , 1.1, 1.2, 1.4, 1.7, 2.2, 2.3, 2.7, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7

4. Folklor muzyczny na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • ludowa kultura muzyczna wybranych krajów (rejonów) Europy i świata • prezentacja przykładów muzyki ludowej ww. krajów (rejonów) • słuchanie, śpiewanie i granie wybranych przykładów muzycznych • pojęcia: <i>pentatonika</i> 	<p>Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...)</i> <i>poszanowania dla innych kultur i tradycji. (...)</i>, 1.1, 1.2, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7</p>
III. W świecie muzyki		
1. Rodzaje i style muzyki	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka podziału muzyki, w tym na rozrywkową i artystyczną • standardy, aranżacje, przeróbki artystyczne • pojęcia: <i>rodzaje muzyki, evergreen, styl w muzyce, aranżacja</i> 	1.1, 1.6, 1.7, 2.2, 2.4 (granie aranżacji znanych melodii), 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 (aranżacje), 3.5, 3.7
2. Muzyka rozrywkowa XVIII i XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka i przykłady literatury muzycznej do końca XIX w. • muzyka salonowa, jej kompozytorzy i wykonawcy • pojęcia: <i>meloman, salon muzyczny, wirtuoz</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.6, 1.7, 2.4, 2.7, 2.8, 3.1, 3.2, 3.5, 3.6 (bez Lutosławskiego), 3.7
3. Muzyka rozrywkowa XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> • jazz – charakterystyka, najważniejsi twórcy i wykonawcy • wybrane style współczesnej muzyki rozrywkowej i ich charakterystyka • pojęcia: <i>improvizacja, jazz-band, swing, rock and roll, rock, pop, disco, rap</i> • „Pocztówka muzyczna” – „Od fonografu do MP3” 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 2.2, 2.4, 2.5, 2.7, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7
4. Muzyka w roli głównej	<ul style="list-style-type: none"> • funkcja i zadania filharmonii • kodeks melomana, czyli zasady <i>savoir-vivre</i>’u podczas słuchania muzyki • festiwale i koncerty • pojęcie: <i>recital</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5
5. Od opery do musicalu	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka opery • charakterystyka operetki • charakterystyka musicalu • pojęcia: <i>uwertura, akt, scena, aria, libretto, duet, tercet, partia chóralna</i> • infografika „Opera” • „Pocztówka muzyczna” – „Muzyka i film” 	1.1, 1.2, 1.4, 1.6, 1.7, 2.2, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6
6. Z muzyką w tle	<ul style="list-style-type: none"> • naśladowanie zjawisk przyrody w muzyce • przedstawianie w muzyce treści pozamuzycznych • muzyka w teatrze • muzyka filmowa (i stosowana w reklamie) • pojęcia: <i>muzyka ilustracyjna, muzyka programowa</i> 	1.1, 1.7, 2.7, 2.9, 3.1, 3.5
IV. Instrumenty muzyczne		
1. Instrumenty perkusyjne	<ul style="list-style-type: none"> • podział instrumentów perkusyjnych i ich przykłady • prezentacja brzmienia instrumentów perkusyjnych (słuchanie) • zabawy z wykorzystaniem instrumentów • konstruowanie instrumentów perkusyjnych własnego pomysłu • pojęcia: <i>instrumenty perkusyjne: melodyczne, niemelodyczne</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7 2.4, 2.6, 2.8, 3.1, 3.3, 3.5, 3.7

2. Instrumenty strunowe	<ul style="list-style-type: none"> • podział instrumentów strunowych i ich przykłady • prezentacja brzmienia instrumentów strunowych (słuchanie) • konstruowanie instrumentów strunowych własnego pomysłu • pojęcia: <i>instrumenty strunowe: szarpane, smyczkowe, uderzane</i> • „Pocztówka muzyczna” – „Instrumenty elektryczne i elektroniczne” 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7, 2.4, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3
3. Instrumenty dęte	<ul style="list-style-type: none"> • podział instrumentów dętych i ich przykłady • prezentacja brzmienia instrumentów dętych (słuchanie) • konstruowanie instrumentów dętych • pojęcia: <i>instrumenty dęte: drewniane, blaszane</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7, 2.4, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3
4. Zespoły instrumentalne	<ul style="list-style-type: none"> • aparat wykonawczy muzyki instrumentalnej: soliści, zespoły kameralne, orkiestry • typy orkiestr: kameralne, symfoniczne, dęte • funkcja dyrygenta • pojęcia: <i>duo, trio, kwartet, kwintet, tamburmajor, buława, kapelmistrz, dyrygent, batuta, partia instrumentalna, partytura</i> • infografika „Orkiestra symfoniczna” 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7, 2.4, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5
V. Formy muzyczne		
1. Okres muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • budowa okresu muzycznego • zabawy polegające na tworzeniu następnika poprzez zmianę zakończenia poprzednika • pojęcia: <i>forma muzyczna, zdanie muzyczne, poprzednik, następnik, okres muzyczny</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.4, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
2. Forma AB	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka jako przykład formy AB • improwizacje wokalne w formie AB • pojęcia: <i>zwrotka, refren, forma AB</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.4, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.7
3. Formy ABA i ABA ¹	<ul style="list-style-type: none"> • kontrast jako zasada tworzenia formy • ćwiczenia i zabawy utrwalające znajomość form ABA oraz ABA¹ • przekształcanie utworu w formie ABA na formę ABA¹ • pojęcia: <i>forma ABA, forma ABA¹</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.4, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
4. W kanonie	<ul style="list-style-type: none"> • forma kanonu • rodzaje kanonów: wokalny, rytmiczny, ruchowy (realizacja utworów) • pojęcia: <i>kanon, wielość</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.2, 2.3, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
5. Pobawmy się w wariacje	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka formy wariacji • przykłady do słuchania w formie wariacji • graficzne przedstawienie formy wariacji • zabawy utrwalające znajomość formy wariacji • pojęcia: <i>temat, przekształcenia tematu (warianty, wariacje)</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.4, 2.6, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
6. Rondo	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka formy rondo • przykłady do słuchania w formie rondo • realizacja rondo rytmicznego • tworzenie rytmicznych kupletów do podanego refrenu • pojęcia: <i>rondo, refren, kuplet</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.4, 2.6, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7

VI. Dla ojczyzny		
1. Pieśni patriotyczne	<ul style="list-style-type: none"> rola pieśni w historii Polski repertuar wybranych pieśni historycznych i patriotycznych (słuchanie, wykonywanie) pojęcia: <i>patriotyzm, pieśń o charakterze hymnu</i> 	1.1, 1.2, 2.1, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.7
2. Pod biało-czerwoną flagą	<ul style="list-style-type: none"> polские symbole narodowe: hymn, godło, flaga polski hymn narodowy – historia powstania, charakter okazywanie szacunku dla symboli narodowych – prawidłowa postawa podczas śpiewania i słuchania hymnu „Pocztówka muzyczna” – „Z wizytą w Będominie” 	1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 2.1, 2.2, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.7
3. Na żołnierską nutę	<ul style="list-style-type: none"> pieśni i piosenki wojskowe: ułańskie, legionowe, partyzanckie, powstańcze okoliczności powstania oraz rola pieśni i piosenek wojskowych słuchanie i śpiewanie wybranych pieśni i piosenek wojskowych 	1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.2, 2.9, 3.1, 3.5, 3.7
VII. Muzyczny wehikuł czasu		
1. Od średniowiecza do renesansu	<ul style="list-style-type: none"> cechy charakterystyczne muzyki średniowiecza i renesansu (ze szczególnym uwzględnieniem muzyki polskiej) prezentacja przykładów muzycznych (słuchanie) pojęcia: <i>renesans, tabulatura, polichóralność</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 2.2, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7
2. Jan Sebastian Bach i muzyka baroku	<ul style="list-style-type: none"> charakterystyczne cechy muzyki baroku prezentacja przykładów z literatury muzycznej życie i twórczość J.S. Bacha oraz jego ulubione instrumenty: organy, klawesyn pojęcia: <i>polifonia, barok</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6, 3.7
3. Klasycyzm w muzyce	<ul style="list-style-type: none"> cechy muzyki okresu klasycyzmu sylwetki i twórczość klasyków wiedeńskich: J. Haydna, W.A. Mozarta, L. van Beethovena słuchanie wybranych przykładów z literatury muzycznej „Oda do radości” (hymn Europy) – wykonanie wokalne i instrumentalne pojęcia: <i>styl galant, wirtuoz, homofonia</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 2.1, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.3, 3.5, 3.6, 3.7
4. Fryderyk Chopin i muzyka romantyczna	<ul style="list-style-type: none"> cechy muzyki epoki romantyzmu i jej najwybitniejsi przedstawiciele wielcy romantycy: F Chopin pojęcie: <i>styl brillante</i> „Pocztówka muzyczna” – „Chopin, jakiego nie znacie” 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7
5. Stanisław Moniuszko – twórca polskiej opery	<ul style="list-style-type: none"> wielcy polscy romantycy: S. Moniuszko S. Moniuszko – twórca opery słuchanie i wykonanie wybranych utworów Moniuszki 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7
6. Witold Lutosławski i muzyka XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> różnorodność stylów i kierunków muzyki XX w. impresjonizm w malarstwie i muzyce zadania polegające na wyrażaniu muzyki 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 2.1, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.3, 3.5, 3.6, 3.7

	środkami plastycznymi <ul style="list-style-type: none"> • muzyka współczesna na przykładzie twórczości W. Lutosławskiego • słuchanie przykładów muzycznych • realizacja wybranego repertuaru • infografika „Muzyczna oś czasu” 	
VIII. Zapraszamy do tańca		
1. Historia tańca	<ul style="list-style-type: none"> • historia i rola tańca w kulturze • rodzaje tańca w ujęciu historycznym • pojęcia: <i>taniec rytualny, dworski, salonowy, towarzyski, współczesny, ludowy</i> 	1.1, 1.7, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.5, 3.7
2. Taniec klasyczny	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka baletu • charakterystyka tańca klasycznego • najwspanialsze balety, twórczość P. Czajkowskiego • pojęcia: <i>sceny, obrazy, libretto, choreograf, scenograf, primabalerina, trykot, paczka, pointy</i> • infografika „Balet” 	1.1, 1.5, 1.7, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.5, 3.7
3. Taniec współczesny	<ul style="list-style-type: none"> • taniec współczesny, sylwetka I. Duncan • tańce towarzyskie i ich podział • improwizacje taneczne • pojęcia: <i>tańce standardowe, tańce latynoamerykańskie</i> • „Pocztówka muzyczna” – „Tańce świata” 	1.1, 1.7, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.5, 3.7
4. Tanecznym krokiem	<ul style="list-style-type: none"> • cza-cza – nauka kroków i figur • salsa – nauka kroków i figur • rock and roll – nauka kroków i figur 	1.7, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.5, 3.7

„Zaśpiewajmy! Śpiewnik na cztery pory roku” (dla klas IV–VI)

Utwory do śpiewania zawarte w publikacji mają układ kalendarzowy i dzielą się na następujące kategorie:

- „Jesienne nastroje”;
- „Zimowe dźwięki”;
- „Muzyczna wiosna”;
- „Rozśpiewane lato”.

Ponadto w publikacji zamieszczono warsztaty śpiewu, które obejmują:

- różnorodne ćwiczenia: oddechowe, emisyjne, artykulacyjne, dykcyjne;
- rozśpiewanki – ćwiczenia przygotowujące do śpiewu.

„Zagrajmy! Dodatek instrumentalny do nauki gry na flecie, dzwoneczkach i flażolecie”⁴

Publikacja zawiera:

⁴ Zeszyt „Zagrajmy!” może być wykorzystywany do pracy z dowolną serią podręczników do muzyki przygotowaną przez wydawnictwo Nowa Era.

- chwytów fletowe;
- ćwiczenia do gry na flecie;
- utwory na flet;
- ćwiczenia do gry na dzwoneczkach;
- utwory na flet i dzwoneczki;
- ćwiczenia i utwory na flażolet.

Materiał nauczania dla klas IV–VI szkoły podstawowej (seria „Lekcja muzyki”)

KLASA IV

Temat	Materiał nauczania	Odniesienia do nowej podstawy programowej ⁵
LEKCJA 1 – Zaczynamy muzyczne przygody	<ul style="list-style-type: none"> • komiks • „Kartka z kalendarza”: pierwszy dzień jesieni • muzyczny kontrakt • „Piosenka na rozgrzewkę” • wykonanie tańca powitalnego 	1.1, 2.2, 2.3, 2.5
LEKCJA 2 – Zabawy z piosenką	<ul style="list-style-type: none"> • „Śpiewanka o piosence” • nagranie: polski taniec renesansowy • pojęcia: <i>refren, zwrotka, forma AB</i> 	1.1, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2
LEKCJA 3 – Dźwięki gamy dobrze znamy	<ul style="list-style-type: none"> • „Śpiewanka do-re-mi-fanka” • piosenka „Jawor” • fonogestyka • pojęcia: <i>melodia, gama, solmizacja</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.8, 2.9, 3.1, 3.5
LEKCJA 4 – Muzyczne litery	<ul style="list-style-type: none"> • „Klawiszowa piosenka” • zapis nutowy gamy C-dur (do zagrania na dzwoneczkach) • nagranie: W.A. Mozart, „Bułeczka z masłem” • literowe nazwy dźwięków 	1.1, 1.2, 2.2, 2.4, 2.8, 2.9, 3.1, 3.5
LEKCJA 5 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • nagranie: A. Vivaldi, koncert „Jesień” z cyklu „Cztery pory roku” • zadania utrwalające zdobyte wiadomości i umiejętności • schematy chwytów fletowych: h¹, a¹, g¹ 	1.2, 1.7, 2.4, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 6 – Śpiewamy pięknie dla naszych nauczycieli	<ul style="list-style-type: none"> • komiks • „Kartka z kalendarza”: andrzejki • piosenka „Czternastego października” • ćwiczenia w zakresie emisji głosu • schematy chwytów fletowych: f¹, e¹ • zapis nutowy melodii na flet • pojęcia: <i>emisja głosu, dykcja</i> 	1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.4, 2.8, 3.7
LEKCJA 7 – Z rytmem za pan brat	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Poczuj rytm” • schemat wartości rytmicznych nut i pauz • partytura do zabaw z piosenką • pojęcia: <i>rytm, tataizacja, gestodźwięki</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.5, 2.6, 2.7, 3.7
LEKCJA 8 – Metrum, czyli miara	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Niezła sztuczka” 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.9,

⁵ Poszczególne numery odnoszą się do odpowiednich punktów nowej podstawy programowej (część *Treści nauczania – wymagania szczegółowe*, zamieszczona na s. 4–6 niniejszej publikacji).

	<ul style="list-style-type: none"> • nagrania: P. Czajkowski, „Marsz ołowianych żołnierzyków” z baletu „Dziadek do orzechów”, C. Saint-Saëns, „Słoń” z cyklu „Karnawał zwierząt” • zapis nutowy melodii „Chińska melodia” • pojęcia: <i>metrum, akcent, takt, znaki chromatyczne</i> 	3.1, 3.2, 3.7
LEKCJA 9 – Symbole narodowe i „Mazurek Dąbrowskiego”	<ul style="list-style-type: none"> • polski hymn państwowy • polskie symbole narodowe • schemat – kropka przy nucie • pojęcia: <i>hymn, kropka przy nucie</i> 	1.1, 1.3, 1.7, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 10 – Gdy piosenka szła z wojskiem	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Przybyli ułani” • partytura – akompaniament perkusyjny • nagranie: marsz wojskowy 	1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 11 – Porozmawiaj z echem, czyli głośno i cicho	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Zabawa z echem” • schemat oznaczeń dynamicznych • nagrania: J. Haydn, „Symfonia G-dur” nr 94 cz. II, P. Czajkowski, „Marsz ołowianych żołnierzyków” z baletu „Dziadek do orzechów” • schematy chwytów fletowych: d¹, c¹ • zapis nutowy melodii na flet • pojęcie: <i>dynamika</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
Lekcja 12 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • zadania utrwalające zdobyte wiadomości i umiejętności • schematy chwytów fletowych: fis¹, gis¹, b¹ 	1.1, 1.2, 1.7, 2.2, 2.4, 2.5, 2.8, 3.1, 3.5, 3.7
LEKCJA 13 – Świąteczne tradycje w naszych domach	<ul style="list-style-type: none"> • komiks • „Kartka z kalendarza”: pierwszy dzień zimy • piosenka „Nie miały aniołki” • nagranie: F. Chopin, „Scherzo h-moll” • kolęda „Lulajże, Jezuniu” 	1.1, 1.2, 1.7, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 14 – Kolędy polskie	<ul style="list-style-type: none"> • zapis nutowy kolęd: „Przybieżeli do Betlejem”, „Jezus malusieńki”, „Dzisiaj w Betlejem” • pojęcie: <i>pastorałka</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 3.5
LEKCJA 15 – Zima dźwiękiem malowana	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Zima” • schemat – głosy wokalne • nagrania: przykłady brzmienia głosów wokalnych, L. Mozart, „Sanna” z „Symfonii dziecięcej” • partytura – „Taniec śnieżynek” • pojęcia: <i>barwa dźwięku, głosy wokalne</i> 	1.1, 1.2, 1.4, 2.2, 2.3, 2.4, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.7
LEKCJA 16 – Dla babci i dziadka	<ul style="list-style-type: none"> • „Piosenka dla babci” • schemat akompaniamentu perkusyjnego • „Piosenka dla dziadka” • nagranie: L. Anderson, „Maszyna do pisania” 	1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 17 – Usprawiedliwione spóźnienie, czyli kanon	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Mały kanon” • schemat graficzny kanonu • nagranie: S. Moniuszko, kanon „Wlazł kotek” • schemat chwytu fletowego: c² • pojęcia: <i>muzyka wielogłosowa, unisono, kanon</i> 	1.1, 1.2, 1.4, 2.2, 2.3, 2.4, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7
Lekcja 18 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • zadania utrwalające zdobyte wiadomości i umiejętności • kanon „Panie Janie” • nagranie: A. Vivaldi, koncert „Zima” z cyklu „Cztery pory roku” 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7, 2.2, 2.4, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 19 – Instrumenty perkusyjne	<ul style="list-style-type: none"> • komiks • „Kartka z kalendarza”: urodziny Fryderyka 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7, 2.4, 2.9,

	<p>Chopina</p> <ul style="list-style-type: none"> • partytura – „Etiudka rytmiczna” • schemat – podział instrumentów perkusyjnych • fotografie instrumentów • nagranie: przykłady brzmienia wybranych instrumentów perkusyjnych 	3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7
LEKCJA 20 – Dzieciństwo Fryderyka Chopina	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Muzyczne echo Warszawy” • nagranie: F. Chopin, „Polonez g-moll” • infografika: „Z albumu Pani Justyny. Fryderyk Chopin – cudowne dziecko” – I część albumu o Chopinie 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.6, 3.7
LEKCJA 21 – Ludowa zabawa	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Uciekła mi przepióreczka” • nagrania: mazur ludowy, S. Moniuszko, „Mazur” z opery „Halka”, polonez • pojęcia: <i>folklor, etnograf</i> 	Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...) poszanowania tradycji i kultury własnego narodu (...)</i> , 1.1, 1.2, 1.5, 1.7, 2.2, 2.3, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.2, 3.4, 3.5
LEKCJA 22 – Na ludową nutę	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Krakowiaczek jeden” • nagrania: krakowiak ludowy, oberek weselny, kujawiak, H. Wieniawski, „Kujawiak a-moll” • melodia „Czerwone jabłuszko” • fotografie: instrumenty ludowe, kapela ludowa • pojęcia: <i>synkopa, polskie tańce narodowe, kapela</i> 	Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...) poszanowania tradycji i kultury własnego narodu (...)</i> , 1.1, 1.2, 1.5, 1.7, 2.2, 2.3, 2.5, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7
LEKCJA 23 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • zadania utrwalające zdobyte wiadomości i umiejętności • schematy chwytów fletowych: fis¹ i b¹ 	1.1, 1.2, 1.5, 1.6, 2.2, 2.4, 2.5, 3.4, 3.6
LEKCJA 24 – Muzyczne powitanie wiosny	<ul style="list-style-type: none"> • komiks • „Kartka z kalendarza”: pierwszy dzień wiosny • piosenka „To właśnie wiosna” • nagranie: L. Mozart, „Wiosna” z „Symfonii dziecięcej” • schematy chwytów fletowych: d², e², f², g² • partytura – „Ptasi koncert” 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 25 – Wielkanoc	<ul style="list-style-type: none"> • „Wielkanocna piosenka” • nagranie: J.F. Haendel, „Alleluja” z oratorium „Mesjasz” 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 26 – Dzień Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Jesteśmy dziećmi Ziemi” • schematy rytmiczne do realizacji na instrumentach „ekologicznych” • nagranie: E. Grieg, „Poranek” z suity „Peer Gynt” 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 27 – Majowe święta Polaków	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Polska flaga” • zapis różnych rodzajów akompaniamentu • pojęcia: <i>akompaniament, burdon, półplayback</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 28 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • zadania utrwalające zdobyte wiadomości i umiejętności • nagrania: A. Vivaldi, koncert „Wiosna” z cyklu „Cztery pory roku”, N. Rimski-Korsakow, „Lot 	1.1, 1.2, 1.7, 2.2, 2.4, 2.5, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5

	trziemiela”	
LEKCJA 29 – Dla Ciebie, mamo	<ul style="list-style-type: none"> komiks „Kartka z kalendarza”: pierwszy dzień lata piosenka „Dla Ciebie, Mamo” 	1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.4, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 30 – Niech żyją wszystkie dzieci!	<ul style="list-style-type: none"> piosenka „Kolorowe dzieci” zapisy nutowe popularnych zabaw i piosenek dziecięcych z różnych stron świata 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 3.7
LEKCJA 31 – Rozmowy z tatą	<ul style="list-style-type: none"> „Piosenka dla taty” zapis nutowy utworu na flet schemat budowy okresowej utworu muzycznego zapis nutowy utworów w formie okresu muzycznego – do śpiewania i grania pojęcia: <i>poprzednik, następnik, zdania muzyczne, okres muzyczny</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.8, 3.2, 3.7
LEKCJA 32 – Muzykujemy! Wakacje!	<ul style="list-style-type: none"> piosenka „Morskie opowieści” zapis nutowy akompaniamentu do piosenki nagrania: A. Vivaldi, koncert „Lato” z cyklu „Cztery pory roku”, szanta piosenki „Jeszcze tylko jeden dzwonek”, „Wakacyjna piosenka” pojęcie: <i>szanta</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.7

KLASA V

Temat	Materiał nauczania	Odniesienia do nowej podstawy programowej ⁶
LEKCJA 1 – Na dobry początek	<ul style="list-style-type: none"> piosenka z wędrownych szlaków dźwiękowa pocztówka z wakacji – improwizacje komiks 	1.1, 1.2., 2.2, 2.3, 2.6, 2.7, 2.8, 3.5
LEKCJA 2 – Już umiem grać na flecie	<ul style="list-style-type: none"> realizacja repertuaru wybranych utworów na flet akompaniament perkusyjny do utworów przeznaczonych na flet nagrania: utwory przeznaczone na różne rodzaje fletów rodzina fletów 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.4, 2.6, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5
LEKCJA 3 – Forma ABA i ABA ¹	<ul style="list-style-type: none"> utwór formie ABA na flet pojęcia: <i>forma ABA, forma ABA¹</i> nagranie: utwór w formie ABA⁽¹⁾ różnorodne ćwiczenia i zabawy związane z formami ABA, ABA¹ przekształcanie utworu w formie ABA na formę ABA¹ 	1.1, 1.2, 1.3, 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.7
LEKCJA 4 – Tajemnice zapisu muzycznego	<ul style="list-style-type: none"> piosenka „Na wędrówkę” utwór na flet ze skrótami pisowni muzycznej przedtakt pojęcia: <i>repetycja, wolta, da capo al fine, fermata</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 3.2
LEKCJA 5 – Dla nauczycieli	<ul style="list-style-type: none"> piosenka na Dzień Nauczyciela kanon dla nauczycieli utwór „Sto lat” na dwa flety z akompaniamentem perkusyjnym 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 3.5

⁶ Poszczególne numery odnoszą się do odpowiednich punktów nowej podstawy programowej (część *Treści nauczania – wymagania szczegółowe*, zamieszczona na s. 4–6 niniejszej publikacji).

LEKCJA 6 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • forma, przedtakt, skróty pisowni muzycznej, flet • komiks 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 7 – Wolno, szybciej, coraz szybciej...	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka zawierająca zmiany tempa • pojęcie: <i>tempo</i> • rodzaje tempa • nagrania: utwory ze zmianami tempa • zabawy rytmiczne i melodyczne ze zmianami tempa 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 8 – Przygody z piłką, czyli artykulacja	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Raz staccato, raz legato” • pojęcia: <i>artykulacja, legato, portato, staccato, glissando, frullato</i> • ćwiczenia i zabawy z różnymi rodzajami artykulacji • nagrania: utwory ze zmianami tempa 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 9 – Na okrągło...	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Na okrągło” • utwór w formie ronda na flet • pojęcia: <i>rondo, refren, kuplet</i> • nagrania: utwory w formie ronda; • twórczość – różnorodne sposoby prezentacji formy ronda (również pozamuzyczne) 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 10 – Dzisiaj wielka jest rocznica...	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewanie wybranych piosenek wojskowych (legionowych) • nagrania: piosenki związane z tematem • realizacja partytury rytmicznej w rytmie marsza 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 11 – Elementy muzyki	<ul style="list-style-type: none"> • podsumowanie i uzupełnienie wiadomości o elementach muzyki • słuchanie przykładów z literatury muzycznej, wybranych pod kątem dominacji określonych elementów muzyki • zabawa w kompozytora – tworzenie prostego utworu muzycznego z dołączaniem kolejnych elementów muzyki 	1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 12 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • rytm, tempo, artykulacja, elementy muzyki • komiks 	1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 13 – Rodzinne i świąteczne tradycje w moim domu	<ul style="list-style-type: none"> • wybrane kolędy i pastorałki w układzie na flet prosty solo oraz na zespół fletów i instrumenty perkusyjne • piosenki o Bożym Narodzeniu • tradycje rodzinne związane ze świętami Bożego Narodzenia 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.4
LEKCJA 14 – <i>Kolędować małemu...</i> , czyli kolędy i pastorałki	<ul style="list-style-type: none"> • wybrane polskie kolędy, pastorałki i piosenki o Bożym Narodzeniu do śpiewania unisono i z nadgłosem • motywy bożonarodzeniowe w literaturze muzycznej – percepcja • klasowy koncert bożonarodzeniowy 	1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.2, 2.3, 2.8, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 15 – Zimowe nastroje	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Maluje zima” • nastrój w muzyce • werbalizacja percepcji muzyki – tworzenie wypowiedzi • wizualizacja muzyki za pomocą środków plastycznych 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 16 – Młodość Fryderyka Chopina	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka o Chopinie • życie i twórczość Chopina – od lat młodości do emigracji 	1.1, 1.2, 1.3, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.6, 3.7

	<ul style="list-style-type: none"> • pieśń F. Chopina „Wiosna” w układzie na flet prosty • nagrania: wybrane utwory Chopina • album o Chopinie – tworzenie II części 	
LEKCJA 17 – Instrumenty strunowe	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka nawiązująca do tematu, np. „Dziękuję, Panie Fortepianie” • omówienie instrumentów strunowych i prezentacja ich brzmienia • konstruowanie instrumentów strunowych własnego pomysłu • muzyka kameralna 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 2.8, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7
LEKCJA 18 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • nastrój w muzyce, instrumenty strunowe, Chopin • komiks 	1.1, 1.2, 1.4, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 2.8, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 19 – Ludowe tradycje i zwyczaje naszych sąsiadów	<ul style="list-style-type: none"> • przegląd folkloru krajów sąsiadujących z Polską 	Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...) poszanowania dla innych kultur i tradycji. (...),</i> 1.2, 1.7, 2.3, 2.5, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 20 – Na ludowo wokół nas – muzyka krajów sąsiedzkich	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie muzyki ludowej krajów sąsiadujących z Polską • wykonanie wokalne i instrumentalne utworów reprezentatywnych dla wybranych krajów 	Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...) poszanowania dla innych kultur i tradycji. (...),</i> 1.2, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 21 – Muzyka średniowiecza i renesansu	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewanie i granie utworu M. Gomółki „Nieście chwałę mocarze” • omówienie muzyki dawnych wieków (ze szczególnym uwzględnieniem muzyki polskiej), połączone z prezentacją przykładów z literatury muzycznej • pojęcie: <i>psalm</i> 	1.1, 1.2, 1.3, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.5, 3.6, 3.7
LEKCJA 22 – Zaśpiewajmy w zespole	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Solo, w chórze czy w duecie” • rodzaje zespołów wokalnych • nagrania: brzmienia głosów wokalnych, utwory chóralne i zespołowe • pojęcia: <i>solo, duet, tercet, zespół wokalny, chór</i> • rodzaje chórów 	1.1, 1.2, 1.4, 1.7, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5
LEKCJA 23 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • muzyka dawna, muzyka wokalna • komiks 	1.1, 1.2, 1.4, 1.6, 1.7, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5
LEKCJA 24 – Pisanki i palmy	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka o Wielkanocy • tradycje i obyczaje wielkanocne – ogólnopolskie i regionalne • piosenki ludowe o tematyce wiosennej i wielkanocnej, np. „Gaik”, „Kogucik” 	1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 25 – Muzyka Jana Sebastiana Bacha	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka o Bachu • omówienie baroku w muzyce połączone 	1.1, 1.2, 1.4, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3, 3.6

	<ul style="list-style-type: none"> z prezentacją przykładów z literatury muzycznej • życie i twórczość Jana Sebastiana Bacha oraz jego ulubione instrumenty – organy i klawesyn • pojęcie: <i>polifonia</i> 	
LEKCJA 26 – Muzyka i przyroda	<ul style="list-style-type: none"> • muzyka ilustracyjna • muzyka programowa • nagrania: reprezentatywne przykłady z literatury muzycznej • ilustracje dźwiękowe 	1.1, 1.2, 1.7, 2.4, 2.6, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7
LEKCJA 27 – Na majówkę	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Na majówkę” • akompaniament na instrumenty perkusyjne • zabawy polirytmiczne z użyciem gestodźwięków 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8
LEKCJA 28 – Stanisław Moniuszko i opera	<ul style="list-style-type: none"> • życie i twórczość Stanisława Moniuszki (ze szczególnym uwzględnieniem pieśni i oper) • nagrania: utwory Stanisława Moniuszki • forma opery • pojęcia związane z operą • pieśń Moniuszki w opracowaniu na flet prosty, np. „Prząśniczka” 	1.1, 1.2, 1.4, 1.6, 1.7, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6
LEKCJA 29 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • Bach, Moniuszko, opera, muzyka ilustracyjna i programowa • komiks 	1.2, 1.4, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6
LEKCJA 30 – Nasza rodzina	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Familiijny rock and roll” • nauka kroków i figur rock and rolla • ilustracje dźwiękowe – muzyczny portret rodzinny 	1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.5, 2.7, 2.9, 3.2
LEKCJA 31 – Przy ognisku, czyli śpiewamy z akompaniamentem	<ul style="list-style-type: none"> • popularne piosenki ogniskowe • realizacja poznanych rodzajów akompaniamentu do wybranej piosenki • realizacja prostego akompaniamentu na instrumentach 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 3.3, 3.7
LEKCJA 32 – Wakacje!	<ul style="list-style-type: none"> • sprawdzenie oraz utrwalenie zdobytych wiadomości i umiejętności w formie zabawy • piosenka wakacyjna 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.8, 3.2, 3.4, 3.6

KLASA VI

Temat	Materiał nauczania	Odniesienia do nowej podstawy programowej ⁷
LEKCJA 1 – Ostatnie letnie wyprawy	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Cza-cza na koniec lata” • nauka kroków i figur cza-czy 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.5, 2.7, 3.2, 3.5
LEKCJA 2 – Dobrze z piosenką wędrować	<ul style="list-style-type: none"> • różnorodne piosenki turystyczne, ich interpretacja i znani wykonawcy • nauka wybranej piosenki turystycznej • akompaniament improwizowany z użyciem gestodźwięków, różnych przedmiotów oraz instrumentów perkusyjnych 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.8, 3.7
LEKCJA 3 – Jednym głosem – wielogłosem	<ul style="list-style-type: none"> • różne sposoby wykonywania muzyki wokalne (solo, unisono, wielogłosowo) • śpiewanie (z burdonem, <i>ostinato</i>, z nagłosem, w kanonie, w dwugłosie) 	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.6, 2.8, 3.2, 3.3, 3.7

⁷ Poszczególne numery odnoszą się do odpowiednich punktów nowej podstawy programowej (część *Treści nauczania – wymagania szczegółowe*, zamieszczona na s. 4–6 niniejszej publikacji).

LEKCJA 4 – Pobawmy się w wariacje	<ul style="list-style-type: none"> • krótki, prosty utwór w formie wariacji na flet • forma wariacji • nagrania: przykłady z literatury muzycznej reprezentujące formę wariacji • pojęcia: <i>temat, przekształcenia tematu</i> • plastyczne przedstawienie formy wariacji 	1.1, 1.2, 1.3, 2.4, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 5 – Naszym nauczycielom	<ul style="list-style-type: none"> • koncert życzeń – dedykacje • realizacja repertuaru wybranych utworów na flet 	1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 3.5, 3.7
LEKCJA 6 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • wariacje, akompaniament, flet • komiks 	1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.4, 2.6, 2.8, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5
LEKCJA 7 – Współ – w zespół, czyli wspólne muzykowanie	<ul style="list-style-type: none"> • zespołowe śpiewanie, granie, tańczenie wybranych przykładów z repertuaru • wspólne opracowywanie akompaniamentów i ich realizacja • trójdzwięk 	1.1, 1.2, 1.3, 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 3.2, 3.3, 3.7
LEKCJA 8 – Folk, czyli ludowa muzyka świata	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie i prezentacja przykładów muzycznych ludowej muzyki wybranych krajów • stylizacja muzyki ludowej i kompozytorzy, którzy ją stosowali • słuchanie, śpiewanie i granie wybranych przykładów muzycznych 	Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...) poszanowania dla innych kultur i tradycji. (...),</i> 1.1, 1.2, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 9 – Romantycznie o muzyce	<ul style="list-style-type: none"> • muzyka w epoce romantyzmu i jej najwybitniejsi przedstawiciele • nagrania: utwory reprezentujące muzykę romantyzmu • salon muzyczny 	1.1, 1.2, 1.6, 1.7, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6
LEKCJA 10 – Z piosenką żołnierską po świecie	<ul style="list-style-type: none"> • wybrane piosenki wojskowe (powstańcze, partyzanckie) • orkiestra wojskowa 	1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 11 – Muzyczne wróżby andrzejkowe	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka andrzejkowa „A idźże, chodaczku” • omówienie tradycji andrzejkowych • zabawy z wróżeniem 	1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.6, 2.7, 3.7
LEKCJA 12 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • folk, zespoły wokalne i instrumentalne, romantyzm, trójdzwięk • komiks 	Część wstępna podstawy programowej dla szkoły podstawowej: <i>W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy (...) poszanowania dla innych kultur i tradycji. (...),</i> 1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.4, 2.6, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5
LEKCJA 13 – Kolędy świata	<ul style="list-style-type: none"> • kolęda „Cicha noc” jako przykład kolędy „międzynarodowej” (możliwość zaśpiewania lub wysłuchania utworu w różnych wersjach językowych) • inne wybrane kolędy świata do zaśpiewania i zagrania na flecie 	1.1, 1.2, 1.3, 1.7, 2.2, 2.3, 2.4, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 14 – Boże Narodzenie na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • światowe przeboje muzyczne związane z Bożym Narodzeniem 	1.2, 1.3, 1.7, 2.2, 3.1, 3.2, 3.5

	<ul style="list-style-type: none"> • nagrania: przykłady muzyczne związane z tematyką zajęć • zwyczaje świąteczne na świecie 	
LEKCJA 15 – Zimowo, mroźnie, wesoło	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Rymy do zimy” • muzyczne pastisze, żarty, parafrazy • anegdoty o kompozytorach 	1.1, 1.2, 1.7, 2.2, 2.3, 2.5, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 16 – W karnawałowych rytmach	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka „Karnawałowy rytm” • nagrania: utwory związane z karnawałem • samba – rytmy, kroki 	1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.5, 2.7, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 17 – Fryderyk Chopin na emigracji	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka o Chopinie • życie i twórczość F. Chopina za granicą • śpiewanie pieśni „Życzenie” • nagrania: wybrane utwory Chopina • album o Chopinie – tworzenie III części 	1.1, 1.2, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.6, 3.7
LEKCJA 18 – Instrumenty dęte	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie instrumentów dętych • nagrania: przykłady brzmienia instrumentów dętych • orkiestra dęta 	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.4, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3
LEKCJA 19 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • Chopin, romantyzm, instrumenty dęte • komiks 	1.2, 1.4, 1.7, 2.4, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6
LEKCJA 20 – Wirtuoz Wolfgang Amadeusz Mozart	<ul style="list-style-type: none"> • życie i twórczość W.A. Mozarta • nagrania: wybrane utwory Mozarta • pojęcia: <i>wirtuoz</i>, <i>homofonia</i> • ozdobniki muzyczne 	1.1, 1.2, 1.6, 1.7, 2.4, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.6
LEKCJA 21 – Orkiestra i zespoły instrumentalne	<ul style="list-style-type: none"> • podsumowanie wiadomości o instrumentach muzycznych • typy orkiestr • praca dyrygenta • nagrania: wybrane przykłady muzyczne • pojęcia: <i>partytura</i>, <i>batuta</i>, <i>interpretacja</i> 	1.1, 1.2, 1.4, 1.7, 2.2, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5
LEKCJA 22 – Ludwig van Beethoven i „Oda do radości”	<ul style="list-style-type: none"> • klasycyzm w muzyce • nagrania: utwory reprezentatywne dla epoki • życie i twórczość L. van Beethovena • „Oda do radości” (hymn Europy) – wykonanie wokalne i instrumentalne 	1.1, 1.2, 1.6, 1.7, 2.1, 2.3, 2.4, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.7
LEKCJA 23 – Taniec klasyczny, taniec współczesny	<ul style="list-style-type: none"> • kilka słów o historii tańca • balet – taniec klasyczny • najwspanialsze balety i ich twórcy • taniec współczesny • nagrania: przykłady z literatury muzycznej (tanecznej) • improwizacje taneczne 	1.1, 1.2, 1.5, 1.7, 2.2, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 24 – Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> • orkiestra, L. van Beethoven, W.A. Mozart, taniec 	1.2, 1.7, 2.4, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6
LEKCJA 25 – Witold Lutosławski i muzyka współczesna	<ul style="list-style-type: none"> • impresjonizm w malarstwie i muzyce – C. Debussy • wyrażanie muzyki środkami plastycznymi • muzyka współczesna na przykładzie twórczości W. Lutosławskiego • nagrania: utwory reprezentujące twórczość kompozytorów XX wieku 	1.1, 1.2, 1.6, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.6
LEKCJA 26 – Jazz	<ul style="list-style-type: none"> • piosenka o jazzie • krótka charakterystyka muzyki jazzowej • nagrania: wybrane przykłady muzyki jazzowej • najwybitniejsi przedstawiciele omawianego 	1.1, 1.2, 1.3, 1.6, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.6

	gatunku muzycznego – kompozytorzy i wykonawcy • pojęcia: <i>improvizacja, jazzband</i>	
LEKCJA 27 – Pop, rock, muzyka rozrywkowa	• krótka charakterystyka muzyki popowej, rockowej • nagrania: utwory muzyki popularnej i rockowej • najwybitniejsi przedstawiciele omawianych gatunków muzycznych – kompozytorzy i wykonawcy • pojęcie: <i>styl</i>	1.1, 1.2, 1.6, 2.2, 2.3, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5, 3.6
LEKCJA 28 – Muzyka w teatrze, filmie, reklamie	• formy muzyczno-teatralne: opera, operetka, musical • muzyka filmowa – najwybitniejsze dzieła i ich twórcy • wykorzystanie muzyki w reklamie • nagrania: wybrane przykłady muzyki filmowej • nasza własna miniścieżka dźwiękowa	1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 1.7, 2.2, 2.5, 2.7, 2.9, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 29 – Tańczycy cały świat!	• tańce dawne i współczesne • tańce towarzyskie, taniec dyskotekowy • nauka prostego układu tanecznego w zespole	1.1, 1.2, 2.2, 2.5, 2.7, 3.1, 3.2, 3.5
LEKCJA 30 – Warsztat muzyczny	• impresjonizm, jazz, muzyka rozrywkowa • komiks	1.2, 1.3, 1.7, 2.4, 2.6, 2.9, 3.1, 3.2, 3.3, 3.5
LEKCJA 31 – Wyruszamy w świat z muzyką	• sprawdzenie oraz utrwalenie zdobytych wiadomości i umiejętności w formie zabawy • piosenka na pożegnanie ze szkołą	1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.4, 2.8, 3.2, 3.4, 3.6

„Zagrajmy! Dodatek instrumentalny do nauki gry na flecie, dzwoneczkach i flażolecie”⁸

Publikacja zawiera:

- chwytów fletowych;
- ćwiczenia do gry na flecie;
- utwory na flet;
- ćwiczenia do gry na dzwoneczkach;
- utwory na flet i dzwoneczki;
- ćwiczenia i utwory na flażolet.

7. ZAKŁADANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

Uczeń kończący edukację muzyczną na drugim etapie nauczania powinien:

- 1) znać podstawowe pojęcia muzyczne (*melodia, rytm, tempo, akompaniament, dźwięk, gama, akord*) i stosować je w praktyce – w śpiewie, grze na instrumentach, rozmowach o muzyce;
- 2) odczytywać i zapisywać podstawowe oznaczenia muzyczne:

⁸ Zeszyt „Zagrajmy!” może być wykorzystywany do pracy z dowolną serią podręczników do muzyki przygotowaną przez wydawnictwo Nowa Era.

- elementy notacji muzycznej (klucz wiolinowy, nuty, pauzy, znaki chromatyczne);
  - skróty pisowni muzycznej (repetycja, volty);
  - podział wartości rytmicznych;
  - metrum $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{3}{8}$;
  - oznaczenia agogiczne;
  - oznaczenia dynamiczne (*p, f, mp, mf, pp, ff, crescendo, decrescendo*);
  - oznaczenia artykulacyjne (*legato, staccato, non legato, glissando, tremolo*);
- 3) śpiewać:
- polski hymn państwowy;
  - „Ode do radości”;
  - wybrane pieśni patriotyczne;
  - kanony;
  - piosenki dziecięce i popularne;
- 4) grać na wybranych instrumentach:
- schematy rytmiczne;
  - melodie;
  - proste utwory;
  - hymn Europy;
- 5) odtwarzać proste rytmy ruchem i gestodźwiękami;
- 6) wykonywać podstawowe kroki i figury wybranych tańców ludowych i towarzyskich;
- 7) określać cechy charakterystyczne polskich tańców narodowych;
- 8) tworzyć improwizacje (wokalne, instrumentalne, ruchowe);
- 9) tworzyć proste rytmy i akompaniamenty;
- 10) wymieniać przykłady instrumentów z trzech podstawowych grup;
- 11) rozpoznawać głosy wokalne (sopran, alt, tenor, bas);
- 12) określać aparat wykonawczy muzyki wokalne i instrumentalnej (soliści, zespoły);
- 13) znać strukturę form muzycznych (AB, ABA¹, wariacja, rondo);
- 14) rozpoznawać fakturę jednogłosową i wielogłosową;
- 15) wymieniać nazwy okresów w dziejach muzyki i przyporządkować do nich wybranych kompozytorów;
- 16) wyrażać muzykę za pomocą środków pozamuzycznych.

Uczeń powinien także:

- stosować się do postanowień kontraktu zawartego z nauczycielem na początku roku szkolnego;
- dbać o precyzję wykonywanych utworów wokalnych i instrumentalnych;
- angażować się w pracę zespołową;
- inspirować swoimi działaniami innych uczniów;
- słuchać muzyki w sposób kulturalny;
- zachowywać się kulturalnie i przestrzegać dyscypliny;
- być tolerancyjnym w stosunku do innych gustów, zachowań, poglądów;
- okazywać szacunek dla tradycji i kultury własnego narodu oraz innych narodów.

8. METODY KONTROLI I OCENY OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Kontrola osiągnięć uczniów powinna się odbywać poprzez:

- test sprawdzający wiedzę i umiejętności uczniów po pierwszym etapie nauki oraz test na zakończenie drugiego etapu (podsumowujący);
- realizację zadań praktycznych (śpiewanie, granie, ruch przy muzyce, taniec, improwizacja, tworzenie);
- realizację zadań teoretycznych (quizy, gry dydaktyczne, pytania i odpowiedzi);
- tworzenie prezentacji, gazetek, albumów itp.;
- występy artystyczne na forum klasowym, szkolnym i pozaszkolnym.

W celu usprawnienia kontroli oceny uczniów oraz nadania jej bardziej obiektywnego charakteru można wykorzystać kartę obserwacji dyspozycji twórczych ucznia, kartę osiągnięć ucznia i kartę samooceny (przykładowe wzory kart zostały zamieszczone na końcu programu nauczania).

Kryteria oceniania

Muzyka jako przedmiot artystyczny wymaga specyficznego podejścia do sposobów sprawdzania i oceniania osiągnięć ucznia. Ocena proponowana przez nauczyciela powinna przede wszystkim motywować młodego człowieka do działania.

Przy ocenianiu trzeba uwzględnić różne formy aktywności ucznia (odtworzenie, muzykowanie, tworzenie), przy czym nie należy oceniać jego zdolności, a jedynie postępy i zaangażowanie oraz wkład pracy. Ważne są również informacje, jakie niesie ze sobą ocena.

Powinna ona bowiem zaznajamiać ucznia (oraz osoby zainteresowane, czyli jego rodziców bądź opiekunów i nauczyciela) z postępami, jakich dokonał w danym przedziale czasu.

Ocenie powinny podlegać:

1) umiejętności w zakresie:

- śpiewania;
- grania na instrumentach;
- tworzenia muzyki;
- ruchu przy muzyce;
- tworzenia wypowiedzi o muzyce, np. na temat wysłuchanych utworów;

2) wiedza o muzyce:

- zagadnienia teoretyczne – znajomość podstawowych pojęć muzycznych i umiejętność ich stosowania w wypowiedziach o muzyce;
- wiadomości o kompozytorach;
- znajomość aparatu wykonawczego muzyki wokalne i instrumentalnej (soliści, zespoły, chóry, orkiestry);
- opanowanie zagadnień z zakresu szeroko pojętej kultury muzycznej;

3) postępy, zaangażowanie, wkład pracy w działania muzyczne:

- aktywność na lekcjach wynikająca z zainteresowania przedmiotem;
- umiejętność pracy w grupie – współpraca i wzajemna pomoc;
- prezentacja dokonań;
- kreatywność.

Poniżej prezentujemy kryteria oceniania ujęte w kategoriach ocen szkolnych. Są to wyłącznie propozycje, ogólne sugestie do rozważenia przez nauczyciela. Zostały one opracowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁹. Rzeczywiste kryteria oceniania, stosowane przez konkretnego nauczyciela w danej szkole, należy przygotować w zgodzie z przedmiotowym systemem oceniania obowiązującym

---

⁹ DzU nr 83, poz. 562 ze wszystkimi zmianami, wprowadzonymi rozporządzeniem zmieniającym rozporządzenie z dnia 20 sierpnia 2010 r. (DzU nr 156, poz. 1046) oraz z dnia 17 listopada 2010 r. (DzU nr 228, poz. 1491) – ujednolicony tekst rozporządzenia według stanu na dzień 10 grudnia 2010 r.

w konkretnej placówce, a przede wszystkim z przyjętym w niej wewnątrzszkolnym systemem oceniania, który jest częścią statutu szkoły.

Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;
- zdobywa dodatkową wiedzę, korzystając z różnych źródeł informacji;
- na lekcjach jest bardzo aktywny i zdyscyplinowany, inicjuje różnorodne zadania, projekty;
- potrafi zagrać melodie przewidziane w podręczniku oraz inne proste melodie na flecie, dzwonkach, keyboardzie;
- umie zaśpiewać *a capella* i z akompaniamentem piosenki z podręcznika oraz spoza niego;
- opanował umiejętność łączenia wiedzy z zakresu muzyki z wiadomościami z innych przedmiotów;
- potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy muzyczne;
- zawsze jest przygotowany do lekcji, odrabia zadane prace domowe;
- jest wzorowym słuchaczem koncertów muzycznych.

Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;
- korzysta z różnych źródeł informacji;
- na lekcjach jest bardzo aktywny i zdyscyplinowany;
- potrafi zagrać większość melodii przewidzianych w programie nauczania na flecie i dzwonkach;
- umie zaśpiewać z akompaniamentem większość piosenek przewidzianych w programie nauczania;
- odrabia prace domowe;
- jest uważnym słuchaczem koncertów muzycznych.

Ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń, który:

- opanował większość wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;
- korzysta z różnych źródeł informacji;

- potrafi zagrać kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na flecie i/lub dzwonkach;
- umie zaśpiewać z akompaniamentem pieśni jednogłosowe poprawnie pod względem muzycznym;
- na lekcjach jest aktywny i zdyscyplinowany;
- odrabia prace domowe;
- jest uważnym słuchaczem koncertów muzycznych.

Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania;
- jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia przy pomocy nauczyciela;
- potrafi zagrać niektóre melodie przewidziane w programie nauczania na flecie lub dzwonkach;
- umie zaśpiewać z akompaniamentem niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania;
- odrabia prace domowe;
- potrafi się skupić podczas słuchania koncertów muzycznych.

Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

- w niewielkim stopniu opanował wiadomości i umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania;
- jest w stanie wykonać proste ćwiczenie przy pomocy nauczyciela;
- potrafi zagrać na instrumencie melodycznym gamę i najprostsze utwory przewidziane w programie nauczania;
- umie zaśpiewać z akompaniamentem najprostsze piosenki przewidziane w programie nauczania;
- odrabia proste prace domowe;
- nie przeszkadza innym słuchaczom podczas koncertów muzycznych.

Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania (co uniemożliwia dalsze kształcenie);

- nie jest w stanie wykonać prostych ćwiczeń nawet przy pomocy nauczyciela;
- nie potrafi grać na żadnym instrumencie melodycznym;
- ma duże trudności z zaśpiewaniem jakiejkolwiek piosenki;
- jest pasywny na lekcjach, nie uważa;
- nie odrabia prac domowych;
- nie wykazuje żadnych chęci nauczenia się czegokolwiek, nadrobienia braków, poprawienia ocen.

Uwaga: Ocena niedostateczna nie może wynikać z braku możliwości czy braku uzdolnień ucznia. Należy ją traktować wyłącznie jako skutek całkowitej niechęci ucznia do przedmiotu i do pracy na lekcjach oraz braku zaangażowania.

Poniżej zamieszczamy przykładowe wzory: karty obserwacji dyspozycji twórczych ucznia, karty osiągnięć ucznia i karty samooceny.

KARTA OBSERWACJI DYSPOZYCJI TWÓRCZYCH UCZNIĄ

Uczeń:

_____

imię i nazwisko

_____

klasa

obserwacje – tydzień, miesiąc, semestr

Wskaźniki dyspozycji twórczych	Często			Czasami			Brak		
Inicjatywa									
Pomysłowość									
Fantazja									
Samodzielność									
Oryginalność									
Komentarz nauczyciela									

_____

rodzic

_____

nauczyciel

KARTA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

Uczeń:

_____

imię i nazwisko

_____

klasa

Skala ocen	
Osiągnięcia dydaktyczne (O)	Wysiętek (W)
6 – ponadpodstawowe	A – b. duży
5 – b. dobre	B – duży
4 – dobre	C – umiarkowany
3 – dostateczne	D – niewielki
2 – wymagające poprawy	E – brak

Umiejętności w zakresie	Po klasie IV				Klasa V								Klasa VI											
	P		PP		I semestr				II semestr				I semestr				II semestr							
	P		PP		P		PP		P		PP		P		PP		P		PP					
	O	W	O	W	O	W	O	W	O	W	O	W	O	W	O	W	O	W	O	W				
Śpiewamy, muzykujemy																								
Poznajemy																								
Słuchamy																								
Komentarz nauczyciela																								

KARTA SAMOOCENY

Uczeń:

_____

imię i nazwisko

_____

klasa

Myślę, że...	Zawsze		Często		Rzadko		Nigdy	
	U	N	U	N	U	N	U	N
jestem zaangażowany w pracę na lekcji								
jestem zainteresowany tematami lekcyjnymi								
potrafię pracować w grupie								
mam własne pomysły								
realizuję pomysły								

Kartę wypełniają: uczeń (U) i nauczyciel (N). Daje ona możliwość skonfrontowania spostrzeżeń.